

Kenzo Tange ja japanilaisen arkkitehtuurin ikuinen muutos

Heidi Pruikkonen

Julkaisu: Harukaze – Kirjoituksia Japanin kulttuurista.

Numero: 5.

Julkaisupäivämäärä: 9.6.2010.

Julkaisija: Japani-opinnot, Oulun yliopisto, Oulu.

ISSN: 1458-2899.

URL: http://www oulu.fi/hutk/japani/Harukaze/Pruikkonen_2010.html

Asiasanat: Kenzo Tange, Peace Memorial Park of Hiroshima, Yoyogi National Gymnasium, Tokyo Metropolitan Government Building, Fuji Television Building, Kagawa Prefectural Government Building, Tokyo Dome Hotel, arkkitehdit, taiteilijat, arkkitehtuuri, rakennuskulttuuri, rakennukset, julkiset rakennukset, Japani, 1900-luku.

Lähes jokaisella meistä on jonkinlainen mielikuva Japanin suurten metropolien sykkeestä. Toinen toistaan korkeammat pilvenpiirtäjät kohoavat taivasiin neonvalojen loisteessa, mutta milloin tämä tähtiin kurotteleminen oikein alkoi? Vielä 1960-luvun Japanissa rakennusten korkeus ei saanut ylittää 31 metriä, joten Tokion ja Kioton kaltaisten metropolien on täytynyt modernisoitua huimaa vauhtia viimeisten 50 vuoden aikana tarjotakseen sen mielikuvan, joka meillä Japanista nykyään on. Tähän muodonmuutokseen on arkkitehti Kenzo Tangella ollut huomattava vaikutus.

Osansa muutoksen hektisyyteen on ollut myös Japanin tuliperäisellä maaperällä, sodilla sekä näiden jälkeisellä uudisrakentamisella, joka on taannut Japanille jatkuvan kasvojenkohotuksen. Lisäksi vuosisatojen ajan japanilaista rakentamista on hallinnut ajatus väliaikaisuudesta: taloja ja muita rakennuksia ei edes tarkoitettu pysyviksi. Aikoinaan kevyet ja helposti muokattavat rakennusmateriaalit, kuten puu ja paperi, mahdollistivat nopean jälleenrakentamisen myös tuhojen jälkeen.

Japanista on löydetty varhaisia asumisrakenteita jo 300-luvulta ennen ajanlaskun alkua, Yayoi-kulttuurin jäänteinä. Tuolloin asumusten katot olivat oljista ja pohjana ympyränmallinen kuoppa. Keskiajalla, 400-luvulta 1500-luvulle, Japanissa käytettiin vieläkin olkikattoja tavallisissa asunnoissa eikä länsimaisista rakennuksista tuttua kivipohjaa nähty tarpeelliseksi ennen buddhalaisen temppelirakentamisen tuloa Japaniin. Tätä edeltävistä esihistoriallisista ajoista lähtöisin oleva shintolaisuus oli ollut valloillaan myös rakennusperinteessä: kaikkialla oleville *kami*-hengille pystytetyt pyhätöt kuin myös asuinrakennukset olivat ulkonäöltään hyvin maanläheisiä ja harmoniassa ympäristön kanssa.

Buddhalaisuus saapui Japaniin jo ennen 600-lukua ja kahdessasadassa vuodessa se sulautui yhteen shintolaisuuden kanssa: Buddhasta tuli yksi *kami*-hengistä ja shintolaisuuden pyhät hengen nähtiin Buddhan ilmentyminä. Samoin kävi myös rakennustekniikoissa: buddhalaisten temppelien koristeellisuus, monimutkaiset kattorakenteet sekä symmetrisuus omaksuttiin myös shintolaisten pyhättöjen rakentamisessa. Toisaalta Kiinasta tuleva buddhalainen temppelirakentaminen otti oppia shintolaisen pyhätön luonnonläheisyydestä tehden koristeellisesta tyylistä maltillisempaa sekä kenties hienostuneempaa.

Arkkitehtuurista ei varsinaisesti voitu vielä puhua, sillä arkkitehtuuria tarkoittava sana japaniksi, *kenchiku*, otettiin käyttöön vasta 1900-luvulla. Tätä ennen puhuttiin pelkästään rakentamisesta tai rakennuttamisesta. Edes kuvataiteissa talojen arkkitehtuuria ei kuvattu koskaan yksinään, vaan rakennukset esitettiin jatkumona ympäröivälle luonnol-

le. Ympäristöön sulauttamisesta kertoo myös se, että joitakin luonnonmuodostelmien ja temppelien muodostamia maisemia sanotaan vieläkin Japanin kauneimmiksi luonnonnähtävyyksiksi.

JAPANIN ARKKITEHTUURI: MEIJI-RESTAURAATIOSTA KENZO TANGEEEN

Meiji-restauraation aikoihin (1867–1869) Japani avasi porttinsa muulle maailmalle yli 200 vuoden sulkeutuneisuuden jälkeen. Tätä ennen arkkitehtuuria ei oltu pidetty omana taiteenlajinaan, vaan rakentamisen kuin myös arkkitehtonisen suunnittelun olivat hoitaneet monitaitoiset puusepät. Vasta lähempänä 1900-lukua arkkitehtuuri erotettiin yliopistojen teknillisistä osastoista omaksi alakseen ja ensimmäisiksi professoreiksi toivottiin tervetulleiksi ulkomaalaisia arkkitehteja.

Kuuluisin Japaniin saapunut arkkitehti oli tuolloin englantilainen **Joshiah Conder** (1852–1920), jonka johdolla ensimmäiset japanilaiset arkkitehdit valmistuivat Tokion yliopistosta vuonna 1879. Monet vastavalmistuneista lähtivät työskentelemään ulkomaille tuodakseen uusia rakennustapoja takaisin Japaniin. Meiji-kaudella Japanissa käytiin läpi niin poliittinen kuin sosiaalinenkin vallankumous, mikä näkyi maan nopeana teollistumisena ja modernisoitumisena, johon kuitenkin tarvittiin esikuvia ulkomailta.

Tokion vuoden 1923 maanjäristys sai tuhojen lisäksi aikaan myös uuden suunnan rakentamisessa. Yhtäkään puurakenteista taloa ei ollut järjestyksen jälkeen pystyssä, pelkästään uudemmat ja länsimaisemmat, betonista ja teräksestä valmistetut rakennukset säilyivät. Uudisrakentamisessa puu sai väistyä asteittain modernimpien materiaalien tieltä ja Tokion ulkonäköä alkoivatkin hallita betoniset ja teräksiset, entistä tukevammat rakennukset. Modernismin aika oli alkanut ja arkkitehti **Kenzo Tange** tuli olemaan merkittävä hahmo Japanin oman jälleenrakentamisen yhteydessä sekä tärkeä keulakuva japanilaisen suunnittelun viemisessä ulkomaille.

KENZO TANGE

Kenzo Tange on maailmankuulu arkkitehti, joka aikanaan yhdisti niin japanilaisen kuin länsimaisenkin arkkitehtuurin perinteet ajankohtaisten suuntausten kanssa, luoden 1950-luvulta eteenpäin yhä uudistuvaa arkkitehtonista suunnittelua. Tange, kuten monet muutkin hänen sukupolvensa arkkitehteistä, otti suuresti vaikutteita Congress of Modern Architecture eli CIAM-järjestön ajamista ideoista: arkkitehtuurin tuli olla yhteiskunnallisen taiteen ilmentymä, jonka kautta maailman oloja olisi mahdollista parantaa.

Tyypillistä Tangen arkkitehtuurille olivat juuri betoni- sekä teräsrakenteiset hallintorakennukset. Nämä olivat juuri niitä rakentamisen muotoja, joiden suosio nousi niin vuoden 1923 maanjäristyksen, kuin myös toisen maailmansodan tuhojen jälkeen. Vuosien 1950–1960 välistä aikaa kutsutaankin Japanissa useasti Kenzo Tangen vuosikymmeneksi, sillä juuri hänen työnsä olivat esillä niin Japanissa kuin myös ulkomailta toimien esimerkkinä koko vuosikymmentä hallitseville rakennussuuntauksille. Maaliskuun 22. päivänä vuonna 2005 Kenzo Tange kuoli 91-vuotiaana kotonaan Tokiossa.

ELÄMÄ JA TYÖ

Koulutus ja varhaiset vaikutteet

Kenzo Tange syntyi 4. syyskuuta vuonna 1913 Osakassa ja eli lapsuutensa pienessä Imabarin satamakaupungissa. Imabari sijaitsee Japanin neljästä suuresta saaresta pienimmällä, Shikokun saarella. Lukiotason koulutuksen hän kävi Hiroshimassa, yli 60 kilometrin laivamatkan päässä kotikaupungistaan. Vuonna 1935 Tange aloitti 22-vuotiaana opintonsa Tokion keisarillisen yliopiston arkkitehtuuriolosastolla ja valmistui jo vuonna 1938. Tange ehti hankkia ammatillisen koulutuksensa ennen toisen maailmansodan loppua, jolloin keisarillinen Japani oli vielä olemassa. Miehistyksen jälkeen niin Japanin kuin Tokion yliopistonkin keisarillinen-etuliite poistettiin käytöstä.

Valmistumisensa jälkeen Kenzo Tange haki suoraan töihin yhden sen ajan merkittävimmistä japanilaisista arkkitehteistä, **Kunio Maekawan** toimistoon. Saksasta lähtöisin oleva Bauhaus-tyylisuunta toimi 1930-luvulla inspiraationa monille japanilaisille arkkitehteille, etenkin Maekawalle. Bauhaus edustaa riisuttua, mutta käytännönläheistä eli funktionaalista suunnittelua. Maekawa kohtasikin vaikeuksia osallistuessaan mittaviin suunnittelukilpailuihin, joissa haettiin perinteistä japanilaista arkkitehtuuria: Maekawan suunnitelmat kun edustivat selkeästi Bauhausin perintöä.

Kenzo Tange työskenteli neljä vuotta Maekawan alaisena. Tänä aikana Tangen muotoilufilosofiaa muokkasivat niin Bauhaus-tyyli, kuin myös arkkitehtien **Le Corbusier** sekä **Antonin Raymondin** elämäntyöt. Sveitsiläinen **Charles Edouard Jeanneret**, paremmin tunnettu nimellä Le Corbusier (1887–1965), oli etenkin funktionalismin uranuurtaja sekä yksi 1900-luvun tunnetuimpia ja arvostetuimpia arkkitehteja. Esimerkiksi Bauhaus ammensi ideoitaan erityisesti Le Corbusierin opeista. Antonin Raymond (1888–1976) oli tsekkiläinen arkkitehti, joka loi uransa Japanissa. Häntä pidetään etenkin modernin japanilaisen arkkitehtuurin edelläkävijänä. Yhteistä näille kahdelle suurelle arkkitehdille oli CIAM — Le Corbusier perustavana jäsenenä, Raymond vierailijana — sekä se, että Maekawa oli työskennellyt molempien alaisena.

Näiden neljän vuoden aikana Tange liittyi myös Japanin Werkbund-järjestöön, jonka idea oli sekin lähtöisin Saksasta ja samoilla linjoilla Bauhaus-ideologian kanssa. Kyseessä oli taiteilijoiden, arkkitehtien, muotoilijoiden sekä teollisuusjohtajien muodostama yhteistyöverkosto, jonka kautta pyrittiin luomaan laadukasta, mutta silti massatuotantoon soveltuvaa muotoilua. Saksassa Werkbund-liikkeellä keskityttiin lisäämään Saksan omien tuotteiden kilpailukykyä Euroopan markkinoilla.

Vuonna 1942 Tange palasi Tokion yliopistoon suorittamaan loppututkintoaan. Näihin aikoihin hän kiinnostui myös Euroopan renessanssin aikaisesta arkkitehtuurista, joka yleisesti ottaen oli hyvin erilaista koko hänen aikaisempaan suunnitteluhistoriaansa verrattuna. Tästä arkkitehtuurista Tange poimi kuitenkin idean aukioista: tiloista, jotka toimivat niin kaupallisen kuin poliittisenkin toiminnan keskuksina jo antiikin aikana. Japanilaisesta kulttuurista tämä idea oli kuitenkin tyystin puuttunut. Tange siirsikin forum- ja plaza-aukiot nykyaikaan ja teki niistä koko kansan julkisia tapaamispaikkoja. Tämä ajattelumalli näkyy myös Tangen kaupunkisuunnittelussa, johon hän loppututkintoaikanaan kehitti elinikäisen mielenkiinnon.

Kohti maailmanlaajuista kuuluisuutta

Jo ennen valmistumistaan Tange alkoi saada nimeä ulkomailla: Vuonna 1942 ja 1943 Tange voitti ensimmäisen palkinnon niin Lähi-idässä kuin myös Bangkokissa järjestet-

yissä suunnittelukilpailuissa. Vuonna 1945 hän suoritti 32-vuotiaana loppututkintonsa ja hyväksyi myös hänelle tarjotun professorin viran Tokion yliopistosta. Tangen elämäntyö koostui suurelta osin myös opettamisesta.

Vuosi 1949 oli ratkaiseva vuosi Tangen uran käynnistymiselle. Aikaisemmin hän oli työskennellyt yhteistyössä vain muiden arkkitehtien kanssa ja moni suunnittelukilpailujen voittanut teos oli rakennuttajien osalta jäänyt tekemättä. Tällä kertaa Tangen ensimmäisen sijan voittanut työ kuitenkin toteutettiin: toisen maailmansodan jälkeisten tuhojen muistoksi pystytettävä Hiroshiman muistorakennus (Peace Memorial Park of Hiroshima) tuli olemaan Kenzo Tangen käsialaa.

Tange oli käynyt koulua Hiroshimassa ja ensimmäinen pysyvä rakennus, jonka hän suunnitteli, tuli jäämään sinne. Juuri tämä oli ensimmäinen sodanjälkeinen rakennus Japanissa, josta erottuivat selvästi Tangen omaksumat tyyllisuunnat: esimerkiksi paljaat betoniseinät esille jättävä rakenne oli kuin suoraan Le Corbusierin ajatusmaailmasta.

Kuva 1: Hiroshima Peace Memorial Park, valmistunut 1955. Etualalla Rauhan Liekki -muistomerkki, taempana itse rakennus, johon kuului mm. pitkänomainen museotila. Kuva Juha Saunavaara.

Kaksi vuotta myöhemmin Kenzo Tange kutsuttiin Lontooseen Maekawan lisäksi CIAM-järjestön konferenssiin esittelemään suunnitelmansa Hiroshiman muistorakennuksesta. Samassa tilaisuudessa Tange tapasi itse Le Corbusierin sekä tutustui hänen rakenteilla olevaan Unite d'Habitatio -kerrostaloon Marseillesissa. Rakennuksessa yhdistyivät niin yksilön kuin kerrostalon muodostaman yhteisön tarpeet: kaksitoistakerroksinen talo piti sisällään niin virkistysalueen, ostoskadun kuin neuvolankin ja oli aikansa arkkitehtonisen suunnittelun kärkeä.

Le Corbusierin suunnitelmien näkeminen rakennusvaiheessa vakuutti Tangen olevan oikeilla jäljillä: samoin kuin Tange, myös Le Corbusier oli ajatellut julkisten tapaamispaikkojen, kuten virkistysalueiden, toteuttamista kaupunkisuunnittelussaan. Hiroshiman muistorakennus oli ulkoisesti riisuttu ja käytännönläheinen, mutta sisällä olivat avarat tilat ihmisten kanssakäymiselle.

Toisen maailmansodan jälkeisen uudisrakentamisen myötä Japanissa avautui suuri määrä työ- ja suunnittelutehtäviä. Hiroshiman muistorakennuksen tuoman julkisuuden saattelemana Tangelle tarjottiin useita toimeksiantoja ja hän pääsi kokeilemaan eri lähestymistapoja etenkin betonirakenteisiin, mikä oli silloin verrattain uutta puurakennuksiin tottuneessa Japanissa.

Tokion olympialaiset

Vuonna 1957 Kenzo Tange ja hänen liikekumppaninsa alkoivat toimia nimen Kenzo Tange and URTEC alla (lyhenne termistä *urbanist architect*). Samana vuonna hän suunnitteli Tokion hallituksen toimistotilat noudattaen samaa linjaa kuin Hiroshiman muistorakennuksessakin. Tämän ja muutaman muun menestyksekkään kunnallisen suunnittelutehtävän myötä Tangelle osoitettiin kunnia toimia vuoden 1964 Japanin kesäolympialaisten arkkitehtina.

Hän suunnitteli kaksi keskeistä rakennusta olympialaisia varten, päähallin uimalajeille sekä pienemmän urheiluhallin koripallo- ja tennisotteluille. Käytännöllisten näkökulmien lisäksi Tange sai sisällytettyä symbolisia arvoja rakennuksiin: siihen aikaan maailman suurin riippukatollinen rakennus muodosti ylhäältä katsoen osan vanhaa japanilaista symbolia, *mitsutomea*, jossa kaksi tai kolme pilkunmuotoista kuviota kiertävät toisiaan. Pilkkujen 'hännät' rakennuksissa muodostivat urheiluhallien sisäänkäynnit.

Tämän symbolin käyttö nähtiin liittyvän myös urheiluhallien sijaintiin, Yoyogi-puistoon, josta miehityksen jälkeiset pysyvät, yhdysvaltalaiset joukot siirtyivät pois olympialaisten alta. Perinteiden hienovaraisella käytöllä juhlistettiin joukkojen siirtymistä, vaikka Tange myöhemmin paheksuikin perinteisten elementtien käyttöä koristeellisina tehokeinoina. Voidaankin väittää, että olympiahallit saivat liian suuren symbolisen merkityksen japanilaisten silmissä, mutta se ei vähentänyt sitä maailmanlaajuisista julkisuutta, minkä Tange sai jälleen kerran ansaituksi suunnittelullaan.

Kuva 2: Yoyogi National Gymnasium, Yoyogin puistossa Tokiossa sijaitsevat urheiluhallit riippukattoineen. Kuva Juha Saunavaara.

Suunnittelun uusia tuulia

Tange toimi myös vuoden 1960 Tokyo World Design Conference -kokouksen ohjelmasuunnittelun puheenjohtajana. Yhtenä hänen merkittävimmistä töistään tuolloin oli tehdä ehdotus Tokion asemakaavan jatkorakentamiselle, jonka tekemiseen hän sai inspiraatiota Massachusettsin teknillisessä korkeakoulussa luennoissaan: neljän kuukauden aikana hän myös osallistui paikallisen työryhmän Boston Bayn 25 000 ihmisen asuinalueen suunnitteluun.

Huomattavaa on, että MIT eli Massachusettsin teknillinen korkeakoulu on yksi maailman arvostetuimmista teknillisistä korkeakouluista. Siellä on tähän päivään mennessä opettanut tai opiskellut yli 60 Nobel-palkinnon saanutta ja suurin osa NASA:n astronauteista on valmistunut MIT:sta. Myös monien kansainvälisesti menestyneiden yritysten, kuten Intelin, perustajat ovat lähtöisin sieltä. Myöhemmin Tange luennoi myös Yalen yliopistossa, sekin yksi maailman huippuyliopistoista Yhdysvalloissa.

Tangen suunnitelmassa Tokiota varten oli ominaista vanhan ja uuden alueen liittäminen saumattomasti yhteen. Utopistinen suunnitelma sisälsi täytemaalle rakennettuja asuintiloja sekä rakenteita, jotka oli tuolloin mahdotonta toteuttaa. Tangen asemakaava jäi lopulta vain ehdotuksen tasolle, mutta sai kuitenkin ylistystä niin Japanissa kuin myös ympäri maailmaa tulleilta kutsuvierailta. Lisäksi Tangen ideoita käytettiin maanjäristyksessä tuhoutuneen jugoslavalaisen Skopjen kaupungin uudelleenrakentamisessa vuonna 1965.

Tange oli jo hiljattain irtautunut funktionalismin yksinkertaisuudesta ja siirtynyt strukturalistiseen ajatteluun. Kaupunkisuunnittelussaan Tange huomasi, että tietyt osat kaupungista muuttavat muotoaan yhtenäin, kun taas toiset osat muuttuvat hiljalleen, jos ollenkaan. Funktionalismi ei tarjonnut enää ratkaisuja tälle epätasaiselle muutokselle, sillä varsinkin CIAM-järjestön näkemys oli, että jo 1930-luvulla oli saavutettu lähes muuttumaton tyyliisuunta arkkitehtuurissa.

Strukturalismin kautta voidaan sen sijaan esittää rakentamisessa, kuin myös elämässä yleensäkin, olevan tiettyjä muuttumattomia tekijöitä, joiden pohjalta voidaan muodostaa yhtenäisen muuttuvia osia. Strukturalismin juuret ovat kielitieteissä ja **Ferdinand de Saussure** vertasikin strukturalismin periaatetta kieleen: jokaisen kielen kielioppi on lähes muuttumaton, mutta sen pohjalta voidaan muodostaa lukematon määrä eri lauseita. Tange oli löytänyt ajatuksilleen sopivan suuntauksen.

Muutosta koko elinikä

Tange sai uransa edetessä monia kunnianosoituksia ulkomailta ja monet Japanin ulkopuoliset yliopistot tekivät hänestä kunniajäsenen vuosien 1957–1968 aikana. Tange toimi myös lukuisia kertoja vierailevana luennoitsijana yliopistoissa ja konferensseissa ympäri maailmaa.

Mittavat rakennustyöt vähenivät huomattavasti maailmanlaajuisen öljykriisin iskiessä 1970-luvulla myös Japaniin. Tangen arkkitehtonisten suunnitelmien kokoluokat alkoivat olla jo niin massiivisia, että vähänkin skeptiset rahoittajat harkitsivat tarkkaan ennen uuden projektin aloittamista. Tämän myötä Tange sai kuitenkin aikaa ja mahdollisuuksia toimia ulkomailla, sillä toimeksiantoja tarjosivat niin öljyriikkaat arabimaat kuin myös Australia, Eurooppa, Afrikka sekä Etelä-Amerikka.

Vuonna 1987 Tange palkittiin elämäntyöstään Pritzker-palkinnolla, joka mielletään arkkitehtuurimaailman Nobel-palkinnoksi. Tätä ennen hän oli saanut arvostetut Kultaiset mitalit niin Britannian kuin Yhdysvaltojenkin arkkitehtuuri-instituuteista vuosina 1965 ja 1966 sekä Italian ja Ranskan vastaavista instituuteista vuosina 1970 ja 1973. Pritzker-palkinnon saamisen mennessä Tangen suurimpia töitä oli toteutettu yhteensä lähes 60 ympäri maailmaa.

Tangen suosio kansan parissa koki kuitenkin pienen kolauksen Tokion kaupungintalon valmistuttua vuonna 1991. Shinjokun muiden pilvenpiirtäjien yli ja ahtaan liike-elämän keskelle noussut kolossaalinen rakennus nähtiin hallituksen linnakkeena ja osoituksena sen ylivoimasta. Lisäksi se oli massaltaan Japanin siihen mennessä suurin koskaan valmistettu rakennuskompleksi.

Kuva 3: Tokyo Metropolitan Government Building, Tokion kaupungintalo Shinjukussa. Kuva Silja Keva (http://www.asianet.fi/asianet/english/databases/material_bank/6_pictures/mb_japani/tokyo_metropolitan_gov_office_keva.jpg)

Tange sai kuitenkin pelastuksensa viimeistään vuonna 1996, jolloin hullunkurisen futuristinen Fuji TV -yhtiön päämaja valmistui Tokioon. Kyseessä on keinotekoiselle saarelle sijoitettu kahden pilvenpiirtäjän rakennelma, joita yhdistää moninainen suljettujen käytävien verkosto. Lisäksi tämä verkosto kannattelee suurta pallomaista observatoriota, jossa on myös turistien suosima kahvila. Epäilemättä juuri tämä kahvila tarjoaa mitä erinomaisimmat näkymät Japanin yhden merkittävimmän arkkitehdin töiden tarkasteluun.

Kuva 4: Fuji Television Building, Odaiba, Tokyo, 1996. Kuva Juha Saunavaara.

Ideoita historiasta

Lukuisissa kirjoituksissaan Tange pohdiskeli, mistä arkkitehtuuriin sovellettu japanilainen estetiikka loppujen lopuksi kumpusi. Hän viittaa niinkin kaukaisiin aikoihin kuin Jōmon-kulttuuriin (8000 eaa. – 300 eaa.) sekä Yayoi-kulttuuriin (300 eaa. – 300 jaa.), joihin japanilaisen rakentamisen juuret yltävät.

Tangen mielestä näiden kahden kulttuurin aikaansaannokset olivat lähes toistensa vastakohtia: Jōmon-kauden taiteen elinvoimaisuus ja vahvuus kumpusi tavallisesta ihmisestä, kun taas Yayoi-kulttuurissa taide oli hienostunutta ja eleganttia, arvovaltaisempien ihmisten luomaa. Jōmon-taide oli kaunistelematonta ja kuvasi jokapäiväistä elämää, kun taas Yayoi-taiteen aihepiiri oli abstraktimpaa.

Nykyarkkitehtuuri Japanissa tasapainottelee Tangen mukaan näiden kahden kauden pohjustamalla tiellä. Suunnitelmien toteutus tulisi olla elinvoimaista ja vahvaa, mutta samalla hienostunutta ja eleganttia. Tangen töissä voi sanoa yhdistyvän näiden molempien kulttuurien pääajatuksot, mutta varsinkin uransa alkuaikoina vahvoja betonirakenteita hyväksikäyttävä suunnittelu viittasi enemmänkin Jōmon-kauden kaunistelematto-
muuteen.

Tange ei kuitenkaan halunnut, että hänen töitään kuvailtaisiin liian perinteisiksi: hänen mielestään perinteistä ja historiasta voidaan ammentaa uusia ideoita, mutta nykyajan arkkitehdin tulisi mieluummin keskittyä siihen, miten nykypäivän vaatimuksiin vastataan.

Kenzo Tange jatkoi uraansa niin ulkomailla kuin kotimaassaankin, nousten yhdeksi arkkitehtuurimaailman tunnetuimmista ajankohtaisten suuntausten muokkaajista. Vuonna 2005 kuollut Tange siunattiin Pyhän Marian katedraalissa Tokiossa. Kirkossa, jonka hän oli itse suunnitellut neljäkymmentä vuotta aikaisemmin.

LOPUKSI

Kenzo Tange osasi yhdistää japanilaisuuden ja ajankohtaiset tyyliuuntauokset toisiinsa, luoden jotakin täysin uutta, mutta silti niin ulkomailla kuin kotimaassakin arvostettua taidetta. Eräs hänen suuruuttaan korostava meriitti olikin kenties se, ettei hän koskaan aliarvioinut uusia ideoita, tulivatpa ne sitten mistä tai keneltä tahansa.

Kenzo Tangen suunnittelemlia rakennuksia ja tiloja on tähän päivään mennessä rakennettu lähes 200 kahdessakymmenessä eri maassa ja pelkkiä suunnitelmia on sitäkin enemmän. Hiroshiman muistorakennus, Tokion olympiahallit, Fuji TV:n päämaja sekä Tokion kaupungintalo tarjoavat vain pienen vilkaisun Tangen elämäntyöhön, joka kokonaisuudessaan vaatisi varsin laajan käsittelyn.

Japanilainen arkkitehtuuri on saanut kehittyä rauhassa länsimaisilta vaikutteilta Meiji-restauraatioon saakka, jolloin niitä alettiin hakea tarkoituksenmukaisesti nykyaikaistamaan maan omia rakennustottumuksia. Tätä ennen Japanin naapurivaltiot eivät pakottaneet Japania omaksumaan vieraita kulttuureja eivätkä tehneet lähetystyötä, joten Japani sai rauhassa valita mieleisensä elementit muista maista ja yhdistää ne saumattomasti omaan kulttuuriinsa ja rakennustapoihinsa. Näin tapahtuu tänäkin päivänä ja tuloksena on aina jotakin uutta ja uniikkia, mutta pohjimmiltaan kuitenkin selvästi japanilaista.

Suurten metropolien alueet on jo täyteen rakennettuja ja uutta elintilaa löytyy vain korkeuksista. Kolmellakymmenellä metrillä sallittua rakennuskorkeutta ei olisi luotu sitä kuvaa Japanista, mikä meillä nykyään on.

Kenzo Tangen suunnittelemlia, merkittäviä rakennuksia Japanissa:

- Peace Memorial Park of Hiroshima, 1955
- Kagawa Prefectural Government Building, Takamatsu, Kagawa, 1958
- Yoyogi National Gymnasium for the 1964 Summer Olympics, Tokyo, 1970
- Tokyo Metropolitan Government Building, Shinjuku, 1991
- Fuji Television Building, Odaiba, Tokyo, 1996
- Tokyo Dome Hotel, 2000

LÄHTEET

Kirjallisuus

Bognar 1985   Bognar, Botond, *Contemporary Japanese Architecture: Its Development and Change*. Van Nostrand Reinhold Company, New York, 1985.

- Eväsoja 2008   Eväsoja, Minna, *Bigaku*. Tammi, Helsinki 2008.
- Kultermann 1970   Kultermann, Udo, *Kenzo Tange 1946–1969: Architecture and Urban Design*. Verlag für Architektur Artemis, Zürich, 1970.
- Tange 1987   Tange, Kenzo, *Kenzo Tange: 40 Ans D'Urbanisme Et D'Architecture*. Process Architecture Publishing Co., Ltd., Tokyo, 1987.

Sähköiset lähteet

- Bauhaus Dessau Foundation, *Bauhaus 1919–1933: General Idea*. http://www.bauhaus-dessau.de/index.php?general_idea (luettu 14.2.2010).
- Famous Architects, *Kenzo Tange: Architect Biography*.
<http://architect.architecture.sk/kenzo-tange-architect/kenzo-tange-architect.php> (luettu 15.2.2010).
- Famous Architects, *Le Corbusier: Architect Biography*.
<http://architect.architecture.sk/le-corbusier-architect/le-corbusier-architect.php> (luettu 14.2.2010).
- Kenzo Tange Associates Official Site. http://www.ktaweb.com/en_index2.html (luettu 29.2.2010).
- Liukkonen, Petri; Pesonen, Ari, *Le Corbusier (1887–1965)*. Books and Writers, 2008.
<http://www.kirjasto.sci.fi/lecorbu.htm> (luettu 14.2.2010).
- Sharp, Dennis, Kenzo Tange. *The Architectural Review*. Copyright EMAP Architecture & Gale Group, 2005.
http://findarticles.com/p/articles/mi_m3575/is_1299_217/ai_n13796244/ (luettu 29.2.2010).

Kuvat

Juha Saunavaaran henkilökohtaiset kokoelmat.

Material Bank. Finnish University Network for Asian Studies.
http://www.asianet.fi/asianet/english/materialbank/materialbank_1.html (luettu 23.2.2010).